

Una arma de doble tall

La Llei d'Iniciativa Popular es manté aturada als diferents parlaments dels Països Catalans, des de fa uns anys, sense cap motiu aparent. Al darrera es troba la por dels partits majoritaris que hi haja qualsevol moviment ciutadà que els pugna fer ombra.

Els partits polítics temen les iniciatives populars per si perden el protagonisme que els donen les urnes.

La Llei d'Iniciativa Popular definida com el dret d'una part del cos electoral a exigir la consulta popular sobre una determinada acció legislativa donaria als ciutadans l'oportunitat d'exigir una major garantia de control en les investigacions sobre les corrupcions i el tràfic d'influències, el tancament de la

central nuclear de Cofrents, la paralització de l'abocador de residus industrials a la Conca de Barberà o frenar la destrucció de les costes, per posar uns exemples. Ara bé, aquesta forma de democràcia semidirecta donaria també la possibilitat contrària, és a dir, que grups minoritaris amb un electorat molt fidel deman-

ren que les Normes de Castelló, adoptades en aquests moments per a la normalització del valencià, foren canviades per les de l'Acadèmia de Cultura Valenciana.

ANTECEDENTS EUROPEUS

La iniciativa popular té el

seu origen en la Confederació Helvètica. Suïssa és l'estat clàssic de la democràcia semidirecta o *Landsgemeinde*, on els ciutadans participen directament i de manera presencial en les decisions. Als *länder* d'Unterwald, Glaris o Appenzell –els menys poblats– les assemblees populars es reuneixen una vegada

a l'any i voten a mà alçada les lleis, els pressupostos i les revisions institucionals. Quan es tracta de la modificació de la Constitució, la Llei d'Iniciativa Popular no funciona tan bé com en principi es podria preveure, el text de revisió sols es pot presentar acompanyat de 100.000 firmes i a més, aprovat posteriorment per majoria en referèndum.

En aquests moments només sis estats recullen el dret a la iniciativa popular, entre els quals l'italià i l'espanyol, que al mateix temps reconeixen el dret que les diferents comunitats autònomes o regions puguin legislar sobre la matèria. A banda, hi ha una sèrie de casos curiosos com el de Finlàndia, on l'Església Evangèlica Luterana té dret a utilitzar la iniciativa popular per a modificar aquelles lleis que l'afecten com a institució, i les illes d'Alland, però per a les lleis que afecten aquesta província. Ni Canadà, Irlanda, França, Luxemburg, Noruega, Portugal, Suècia o la República Federal Alemanya disposen de lleis que regulen el dret a la iniciativa popular.

REACIS A APROVAR LA LLEI

L'article 23.1 de la Constitució espanyola afirma que "els ciutadans tenen el dret a participar en els afers públics, directament o mitjançant representants, lliurement elegits en eleccions periòdiques per sufragi universal", imposant als poders públics l'obligació de "facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida econòmica, política, cultural i social". Mentre que els parlaments basc, gallec, andalús o murcià ja han aprovat aquesta llei, als parlaments dels Països Catalans es troba aturada des de fa uns anys.

Tots els grups que confor-

maven l'arc parlamentari català el 1985 van demanar a la cambra autonòmica que es posara en funcionament el mecanisme d'elaboració d'una ponència conjunta per tal de regular el dret dels catalans a exercir la iniciativa popular. Cinc anys després i amb una nova configuració política al Parlament i una nova legislatura encetada, la llei continua sense aprovar-se. Els partits de l'esquerra acusen Convergència i Unió de voler mantenir aturada la llei i de no tenir cap voluntat política de treure-la endavant.

Per la seua banda, Jaume Camps, ponent per part de CiU de la Llei d'Iniciativa Popular, desmenteix rotundament aquestes afirmacions i va més enllà en afirmar que si el Parlament de Catalunya no ha aprovat la llei, "és simplement perquè, de moment, cap partit polític ha sentit la necessitat de traure-la endavant. Al nostre Parlament tots els grups tenen una especial sensibilitat a l'hora de rebre i cridar tots els grups interessats quan es tracta de legislar sobre un tema que afecta col·lectius importants. Com a exemple puc posar la llei de protecció dels animals on tot el món va poder dir el que pensava".

Jaume Camps comenta que en els parlaments on s'ha aprovat aquesta llei s'ha demostrat que és poc operativa. "Hi ha una gran quantitat de dificultats tècniques en les quals ens hem de posar d'acord perquè la normativa no la faça inviable. En principi no podem posar un nombre reduït de signatures i que cada dos dies ens arriben propostes boges de col·lectius que sols es representen a ells mateixos i tampoc no podem demanar un nombre molt gran de signatures i que la gent s'haja de passar mitja vi-

da recollint-les".

Al País Valencià la proposta de llei va ser presentada pels grups Esquerra Unida i Unitat del Poble Valencià el 6 de març de 1989, però es manté aturada per la pressió dels grups popular i socialista. Les Corts valencianes no es posen d'acord sobre el nombre de signatures que farien falta perquè els ciutadans pogueren exercir el dret a la iniciativa popular i mentrestant la Federació Valenciana de Municipis i Províncies, controlada pels socialistes, ja ha fet arribar a les Corts valencianes el seu malestar per l'impàs en què es troba la llei. "Els socialistes temen que temes com el de la Central Nuclear de Cofrents o la Tèrmica d'Andorra se'ls escapen de les mans i per això no fan més que posar entrebancs de tipus tècnic", comenta Pedro Zamora, portaveu d'Esquerra Unida.

El Grup parlamentari socialista va presentar a principis de l'any 1988 la proposta de llei al Parlament Balear i poc després els diferents partits van fer el mateix amb les esmenes però incomprendiblement la discussió encara no ha començat. Joan F. López Casasnovas, diputat pel PSM-EEN, posa el dit en la nafra quan afirma que la llei resulta molt molesta per al govern balear "que està molt lligat a interessos urbanístics i especulatius. Aquesta llei donaria molt de protagonisme a grups ecologistes molt arrellats en la societat illenca". El grup parlamentari del PSM-EEN vol que ara al maig, quan es reprene el segon període de sessions, es nomeni la ponència i puga passar la llei a comissió. "De tota manera, ja arribem tard perquè la llei no podrà aprovar-se en aquesta legislatura, la qual finalitza el mes de desembre.

El govern s'ha valgut del fet que el nostre Parlament sols tinga dos períodes de sessions ordinàries i de cap manera han volgut que el tema s'incloués en un ple extraordinari", afirma López Casasnovas.

EL TEMOR A PERDRE PROTAGONISME

El fet que la llei estiga aturada en tots tres parlaments respon per una banda, a qüestions tècniques, ja que no es posen d'acord sobre el nombre de signatures que farien falta per a presentar la iniciativa popular, i que haurien de ser comprovades notarialment, i per l'altra, de caire polític, ja que els partits en el govern temen que aquesta llei donara peu a situacions que podrien afectar de forma substancial el pacte estatutari.

En aquests moments la legitimitat política està representada en els partits i "és lògic que estiguen recelosos que hi haja cap moviment que els puga fer ombra", comenta Vicent Franch, catedràtic de dret constitucional de la Universitat de València. "Les formes de democràcia directa o semidirecta són la millor forma de funcionament per a una societat avançada i plural, però després en la pràctica tots els grups polítics són reacis a aplicar-les, si no és que en tenen el control. Un exemple el podem tenir en el referèndum de l'OTAN que al final es va convertir en un sí o no a Felipe González". El mateix va ocórrer amb el famós referèndum sobre l'ensenyament religiós a Itàlia on el resultat més visible va ser la divisió insalvable de la societat italiana en dues meitats.

Josep Fondo, president de l'Associació de Consumidors del País Valencià, un dels col·lectius més afectats per

l'aturada de l'aprovació de la llei, deia a EL TEMPS que és fonamental que els ciutadans facen prevaler la democràcia directa sobre la delegada. "En aquests moments no s'està complint ni tan sols la normativa legal actual. Les Corts tenen l'obligació de, quan han de legislar sobre una matèria que afecta directament els ciutadans, posar-se en contacte prèviament amb ells a través de les associacions o altra mena de moviments cívics, cosa que no han fet mai. Nosaltres hem impugnat el reglament del Servei Valencià de Salut precisament per aquest motiu, no es va donar a conèixer abans als usuaris. Els polítics no ens donen dret a la participació i pensen que en votar una vegada cada quatre anys ja està tot solucionat. Nosaltres considerem que aquesta forma de democràcia resulta, al capdall, del tot antidemocràtica".

FALTA DE LEGISLACIÓ

Joan Oms, en representació de la Crida a la Solidaritat, comenta que aquesta organització ha estat una de les que més ha trobat a faltar una legislació que canalitzara les seves propostes abans com a moviment cívic i ara com a moviment polític. "Tots els partits amb representació parlamentària temen que una llei permetera que arribaren al Parlament propostes de discussió obligatòria. Uns perquè no els interessa i els altres perquè es consideren els únics que han de capitalitzar les reivindicacions dels moviments socials". La Crida pensa engegar una campanya cívica a les acaballes de l'estiu perquè la gent demane que s'inici de nou la discussió sobre la llei. "Després de deu anys d'autogovern *light* podria esdevenir un element de qüestionament d'aquest govern".

Tona Català